

10. ÉVFORDULÓ

Bulgária az uniós tagság előnyeire építkezik

Bulgária az idén ünnepli uniós csatlakozásának tizedik évfordulóját. A Panorama bemutatja, milyen hatást gyakorolt az uniós tagság az országra és annak lakosságára.

Melyik ország adta a világnak a cirill betűs ábécét, amelyet napjainkban több mint 250 millió ember használ? Melyik országban található a világ legrégebbi aranykincse, amely Kr.e. 4000-ból származik? Melyik ország állítja elő a világ rózsaoiljészletének 85 %-át, amely a parfümgyártás nélkülözhetetlen kelléke? Igen, jól sejti – Bulgária, amely immáron több mint 10 éve az Európai Unió büszke tagja!

Az EU dél-keleti határánál elhelyezkedő Bulgária impozáns hegyekkel, termékeny talajjal, széles folyóvölgyekkel, természetes termálvizekkel, gazdag élő- és növényvilággal és 400 kilométer hosszan húzódó partvidékkel tarkított terület.

Tíz évvel ezelőtt a bolgár természet éppen olyan csodálatos volt, mint ma. A gazdaságról és a társadalomról azonban nem mondható el ugyanez. EU-tagsága előtt Bulgáriát gyakran érték kritikák a szegénység, a társadalmi kirekesztés, a jövedelem terén tapasztalható egyenlőtlenségek és hasonló problémák miatt.

Bár nagyon közelinek tűnik a csatlakozás, Bulgária elérte tagságának 10. évfordulóját, és az eltelt időszakban számos előrelépés történt. A bolgár lakosság napjainkban teljes mértékben élvezzi az EU-n belüli szabad utazás, letelepedés, tanulás és munkavállalás előnyeit.

A hivatalos számadatok egyértelműen jelzik a tagság hatásából fakadó kedvező társadalmi és gazdasági tendenciákat. Az Eurostat szerint az elmúlt évtizedben a GDP 28,7 milliárd EUR-ról 2016-ra 45 milliárd EUR-ra nőtt. A jövedelemszint – azon belül

a minimálbér és az átlagbér – szintén növekedésnek indult, ami a polgárok nagyobb elégedettségéhez vezetett: az Eurobarométer felméréseiből kiderül, hogy míg 2007-ben a bolgár lakosság 36%-a volt elégedett életével, ma több mint a fele (51%).

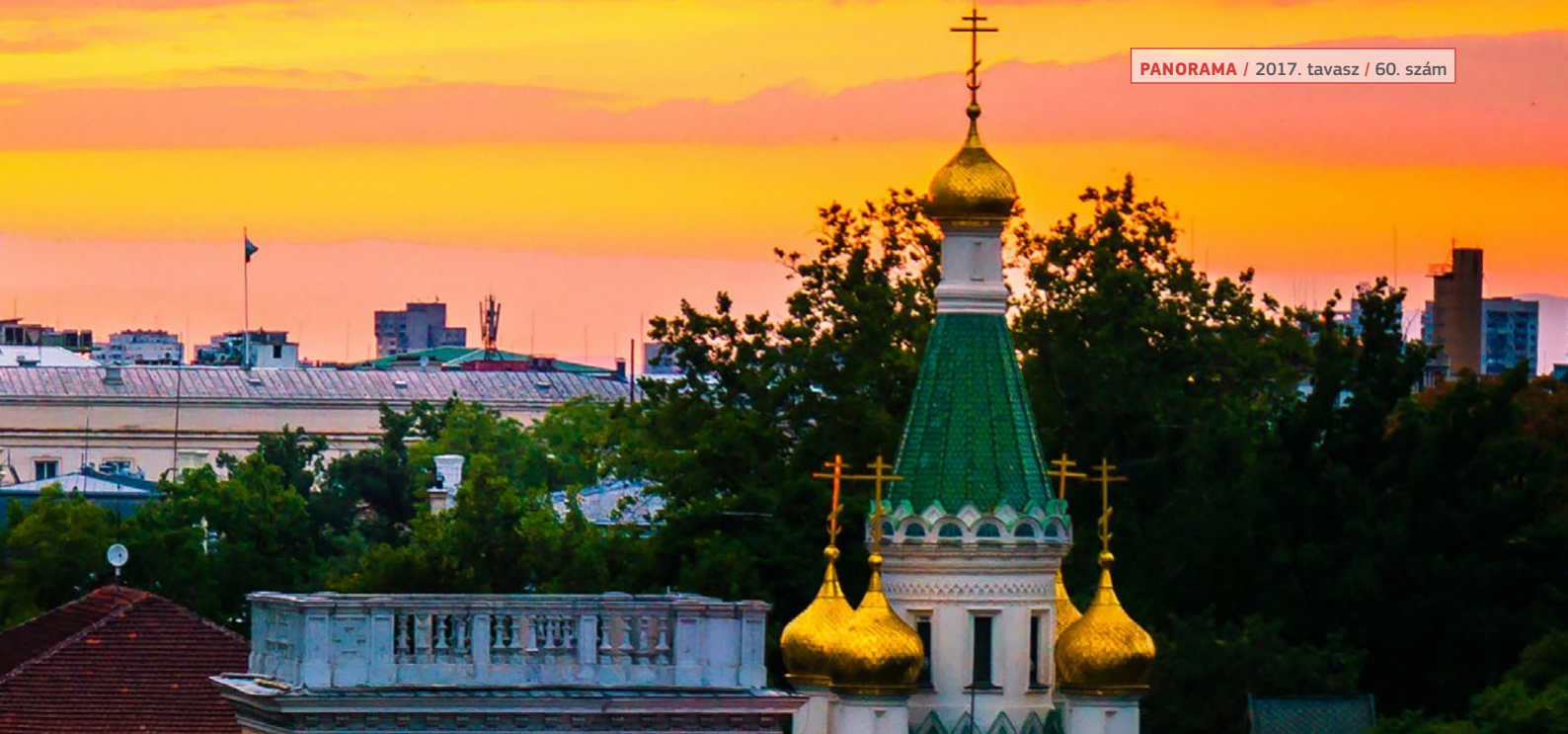
Úton a kohézió felé

Az EU-tagság első évétől kezdődően a kohéziós politika keretében nyújtott támogatás lehetővé tette Bulgária számára, hogy korszerűsítse infrastruktúráját és javítsa polgárainak életminőségét.

A közlekedés terén elért eredmények magukban foglalják a szófiai metróhálózat kibővítését, a Trakia és Maritsa közötti régióban húzódó autópályák befejezését, a vasúthálózat korszerűsítését, valamint a fenntartható városi közlekedés kialakítását Bulgária hét legnagyobb városában, amely intézkedések révén biztonságosabbá, tisztábbá és gyorsabbá vált az utazás a városokban és az ország egész területén.

A környezetvédelmi szolgáltatások keretében 1,3 millió fő csatlakozott hatékonyabb hulladékkezelési rendszerekhez, és további 300 000 ember részesülhetett modern vízkezelést és -ellátást biztosító szolgáltatásokban, ami tisztább és egészségesebb környezetet teremtett a polgárok számára. A beruházások jelentős befolyást gyakoroltak a társadalomra is. A hátrányos helyzetű és a különleges nevelési igényű gyermekeket – akik korábban a társadalom többi részétől elkülönítve éltek rideg állami intézményekben – újonnan létrehozott, családias környezetet biztosító központokba helyezték, integrálva őket a társadalomba.

Emellett javult a gazdaság versenyképessége és az üzleti környezet, különösen a kis- és középvállalkozások (kkv-k) számára. Ez nagyrészt a mikro-, kis- és középvállalkozásokat támogató közös európai források (JEREMIE) elnevezésű uniós kezdeményezésnek köszönhető,

amelynek 900 millió EUR értékű, hitelekkel és tőkebefektetésekből álló portfóliója 7500 kkv-nak nyújtott támogatást.

Ugyanakkor az uniós támogatással működő Eleven és LAUNCHub kezdőtőkealapok 180 innovatív induló vállalkozásnak nyújtottak segítséget, több mint 600 új munkahelyet teremtve olyan prioritásként kezelt ágazatokban, mint az IKT, az e-egészségügy és a mérnöki tudományok. Mindez hozzájárult ahhoz, hogy a nemzetközi szinten Bulgária az IKT és a gyáripár területén versenyképes központnak számít, ami 2007-es uniós csatlakozása óta több milliárd eurónyi közvetlen külföldi beruházást vonzott az országba. Napjainkra Bulgária valóban a kockázattőke-befektetések egyik legkedveltebb uniós helyszínévé vált. Szófia jelenleg azon európai fővárosok közé tartozik, ahol a legtöbb induló vállalkozás részesül kockázattőke-támogatásban.

A 2007–2013 közötti időszakban az Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERFA) és a Kohéziós Alap 5,4 milliárd EUR összegű beruházást eszközölt Bulgáriában, amely a GDP több mint 2%-ának és a kormányzati tőkeberuházások mintegy 39%-ának felel meg. Becslések szerint ez a támogatás 2015-ben a GDP mintegy 4%-os többletnövekedését eredményezte. Ezek a beruházások hozzájárultak a globális gazdasági válság kedvezőtlen hatásainak enyhítéséhez is, 2014–2015-ben lehetővé téve a foglalkoztatottság 3,6%-os élénkülését.

A következő lépések

Bulgáriának időre és támogatásra volt szüksége ahhoz, hogy az uniós finanszírozású beruházások hatékony megvalósítása érdekében igazodjon a kohéziós politika működéséhez. Az ország számára segítséget jelentett a regionális politikáért felelős biztos, Corina Crețu által 2014-ben létrehozott, Végrehajtás-javítási Munkacsoport tevékenysége. Bulgária emellett továbbra is része-

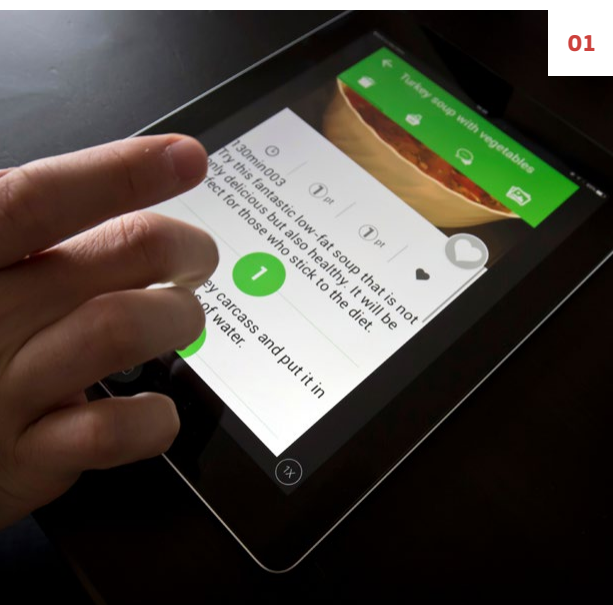
sül nemzeti adminisztratív struktúráinak átalakítását elősegítő célzott támogatásban, valamint egyenrangú felek által nyújtott támogatásban, ami felgyorsította és javította az uniós projektek hatékony tervezését és végrehajtását.

Mindazonáltal Bulgária kohéziós folyamata még messze nem zárult le. Az országnak továbbra is szüksége van támogatásra olyan kulcsfontosságú ágazatokban, mint a környezetvédelem, a regionális fejlesztés, a közlekedési infrastruktúra, a versenyképesség, az innováció, a munkaerő mobilitása és a társadalmi befogadás. A pénzügyi segítségnyújtáson túl a kohéziós politika jelentős feladatot lát el a bolgár reformok előmozdításában is. Szerepe tovább erősödik a 2014–2020-as időszakban, különösen a közbeszerzések, a környezetvédelem, a kutatás és az innováció terén.

Ezek a strukturális változások, a források eredményességére és hatására helyezett nagyobb hangsúllyal karöltve megteremtik a megfelelő alapot ahhoz, hogy a kohéziós politika által nyújtott támogatás a következő években több előnyt biztosítson a bolgár lakosság számára. 10 új programján keresztül Bulgária az öt európai strukturális és beruházási alapról közel 10 milliárd EUR-nyi támogatásban részesül majd. A nemzeti hozzájárulásokkal együtt ez stabil alapként fog szolgálni a beruházásokhoz, amelyek célja a munkahelyteremtés és a növekedés, a kutatás ösztönzése és egy innovációbarát üzleti környezet megteremtése, továbbá a társadalmi befogadás elősegítése és Bulgária gyönyörű természeti tájainak védelme. ■

TOVÁBBI INFORMÁCIÓK

http://ec.europa.eu/regional_policy/hu/atlas/bulgaria/
<http://2020.eufunds.bg/en>

01 MINDEN ÖTLETHEZ SZÜKSÉG VAN EGY KIS TÁMOGATÁSRA

A 2012-ben alapított **Eleven** és **LAUNCHub** két bolgár befektetési alap, amely az induló vállalkozásoknak és az új ötleteknek biztosít támogatást. Fő feladatuk az innovatív elképzelésekkel rendelkező, főként az IT területén tevékenykedő fiatal vállalkozók felkutatása, támogatása és képzése, akár 300 000 EUR-nyi támogatást nyújtva az egyes projektekhez.

A két alap a JEREMIE kezdeményezés keretén belül több mint 21 millió EUR-t kitevő uniós támogatásban részesült. A Bizottság és az Európai Beruházási Alap összefogásából született kezdeményezés célja egyébként az, hogy a kvv-k finanszírozáshoz jutásának elősegítése érdekében az európai strukturális és beruházási alapokon keresztül ösztönözze a pénzügyi eszközök használatát.

Számos projekt részesült jelentős pénzügyi támogatásban és nemzetközi sikereket aratott. Ilyen sikeres projekt például a bolgár **Rocket Heater Gamera**, egy szilárd tüzelésű fűtőberendezés, amely piaci versenytársainál kilencszer hatékonyabb, üzemeltetése pedig jóval kisebb költséggel és kevesebb hulladéktermeléssel jár.

Az **Appzio**, egy bolgár- finn projekt terméke egy olyan mobilalkalmazás, amelyen keresztül a felhasználók könnyedén készíthetnek egyéni igényeiket kielégítő saját alkalmazást.

A megosztott konyhai munkaterület koncepcióját kifejlesztő **CoKitchen** projekt a vendéglátásban tevékenykedő vállalkozók számára kínál lehetőséget a bérleti díj és a konyhai felszerelés beszerzéséhez kapcsolódó költségek csökkentésére, így elkerülhető az étterem megnyitásának útjában álló szokásos akadályok.

A széles körű nemzetközi sikert arató, különösen az USA piacon népszerű **iGreet** csúcstechnológiával készülő papíralapú üdvözlőkártyái beszkenelve életre kelnek a kijelzőn.

Ez csupán négy abból a több mint 110 projektből, amelyek már részesültek a két alap támogatásából. A **LAUNCHub** és az **Eleven** hozzájárul a régió teljes üzleti ökoszisztémájának fejlesztéséhez, mivel az általuk nyújtott támogatást a vállalkozásokat Bulgáriában létrehozó külföldi illetőségű induló vállalkozások egyaránt igénybe vehetik. Az alapok az új projektek eredményességének kulcsára, vagyis a nagyszerű ötletre és az azt életre keltő elkötelezett kis csapatra összpontosítanak.

Az uniós támogatásnak köszönhetően Bulgáriát az induló vállalkozások kedvelt helyszínékként tartják számon világszerte, az olyan vezető gazdasági és pénzügyi szaklapok is, mint a Financial Times és a Forbes magazin.

<http://www.11.me/about/>
<http://www.launchub.vc/>

02

03

01 Az Appzio vezérigazgatója, Branimir Parashkevov bemutatja alkalmazásának működését.

02 Zhivkov Stefanov, amint otthonában tüzelőanyagot rak Rocket Heater Gamera készülékébe.

03 Dobrin Atanasov séf és Stanka Dimcheva ételt készít a CoKitchenben.

GABROVO: HOGYAN VÁLIK EGY VÁROS „ZÖLDDÉ”

A Bulgária középső részén elhelyezkedő Gabrovo, amelynek ismertsége ősidők óta polgárainak csipkelődő humorán, lenyűgöző szépségű vidékén, valamint textil-, szőnyeg- és ruhaiparán alapult, az utóbbi években gyökeres átalakuláson ment keresztül, bezsebelve a hazai „Legzöldebb város” és „Legélhetőbb város” díjakat.

Valójában Gabrovo és polgárai a valaha volt legnagyobb bolgár környezetvédelmi projektek egyikének áldásos hatását élvezik. A Kohéziós Alap 85%-os társfinanszírozása révén Gabrovo és agglomerációs körzete teljesen felújította ivóvízellátását, valamint a szennyvíz összegyűjtését és kezelését végző létesítményeit.

A projekt közvetlen kedvező hatást gyakorolt a környék mind a 63 000 lakosára, az ivóvízhez és a szennyvízkezelő szolgáltatásokhoz való szélesebb körű hozzáférés biztosítása révén javítva életminőségüket. Mindez hozzájárult a lakosságot érintő különböző egészségügyi kockázatok csökkentéséhez, miközben javította a környezet minőségét. Drasztikusan csökkent a fogadó víztestekbe bocsátott szennyező szerves anyagok és tápanyagok mennyisége, így mind a Yántra-folyó, mind a Duna vízminősége a javulás útjára lépett.

A projekt ezenfelül több mint 400 új munkahelyet teremtett és jelentős befektetőket vonzott, plusz bevételi forrást biztosítva ezáltal a vidéki városnak és polgárainak. Gabrovo példája világosan illusztrálja, hogyan lehet a kohéziós politika támogatásával EU-szerte zöld városokat létrehozni, továbbá azt is bemutatja, hogyan válhatnak a környezetbarát projektek a gazdaság hasznára.

“ A humánerőforrás-fejlesztési operatív program keretében zajló képesítési szolgáltatások és foglalkoztatásösztönzési eljárásban való részvételem révén új tudásra és készségekre tettem szert, amelyek segítségével további szakképesítéseket szereztem. Elégedett vagyok új készségeimmel, mert jobb munkaerőpiaci kilátásokat biztosítanak számomra. Hosszú időn keresztül voltam munkanélküli, ezért most boldog és elégedett vagyok, hogy jelenlegi munkáltatómnál rendszeres fizetést kapok.

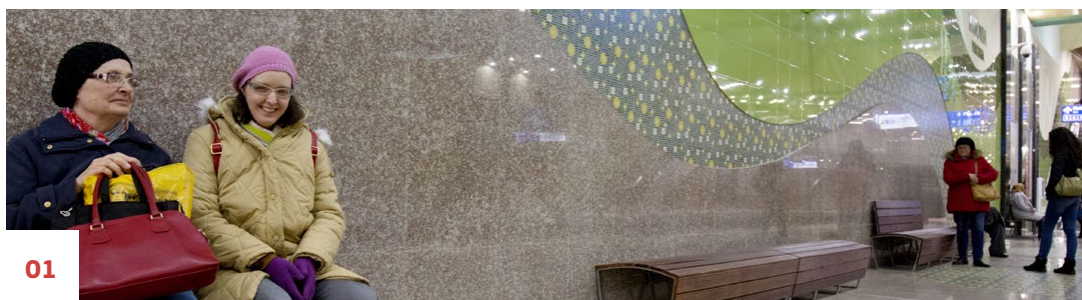
Örülök annak, hogy munkáltatóm úgy döntött, részt vesz az eljárásban. Véleményem szerint Bulgáriának szüksége van ilyen európai programokra, amelyek támogatják a kis- és középvállalkozások fejlődését. ”

Asan Smailov Isov

Műanyag ablakok beszerelésével foglalkozó szakember
a krichimi STOS BG Ltd. vállalatnál

SZÓFIA: AMIKOR A KÖZLEKEDÉS, A KÖRNYEZETVÉDELEM ÉS A GAZDASÁG TALÁLKOZIK EGYMÁSSAL

01

01 A Vitosha állomás.

02 A repülőtér állomás.

Az elmúlt években az infrastruktúra terén megvalósult egyik legjelentősebb bolgár projekt, a szófiai metróépítés során számos gazdasági, adminisztratív és régészeti jellegű akadályt kellett leküzdeni ahhoz, hogy lenyűgöző eredmények szülessenek és kedvező változások álljanak be a szófiai agglomerációban élő 1,7 millió lakos életében. Míg a hálózat első két vonalát a 2007–2013-as közlekedés operatív program keretében fejezték be, a város harmadik metróvonala az ERFA társfinanszírozásával jelenleg még épülőfélben van, befejezése 2020 előtt várható.

Szófia minden polgára hálással és büszkén tekint az új metróra, és annak gyönyörűen kialakított állomásaira. Az óránként 50 000 főt kiszolgáló metró naponta több mint félmillió ember veszi igénybe. Az új közlekedési forma óriási előnyöket nyújt Bulgária fővárosa számára: drasztikusan csökkenti a széndioxid-kibocsátást, az utazási időt, a forgalmi torlódások és a közlekedési balesetek számát, az üzemanyag-fogyasztást és a közlekedési eszközök karbantartási költségeit, mindezek révén több mint 20 millió EUR-t takarítva meg a helyi gazdaságnak.

02

Ezenkívül az első két vonalat a projekt határidejének lejártá előtt befejezték és üzembe helyezték, ráadásul figyelemreméltóan alacsony költségek mellett. A szófiai metró az egyik legjobb példája a kohéziós politika által az Unióban támogatott környezetbarát, korszerű és gazdaságilag előnyös közlekedési projekteknek.

<http://europa.eu/!gU84kk>

“Egy elektronikai eszközök és LED világítótestek gyártására szakosodott, Vratsa városában működő innovatív bolgár vállalkozást képviselek. Hat évnyi kemény munka és néhány uniós finanszírozású projekt megvalósítása után vállalatunk jelentős fejlődésen ment keresztül. A 2007–2013-as első programozási időszak alatt javítottunk az energiahatékonyságon és a termelésirányítás szervezésén. Emellett speciális szaktudást vezettünk be, amely lehetővé tette, hogy közel 10%-os növekedést érjünk el, és 15 új munkahelyet hozzunk létre.

Az innovációs és versenyképességi operatív program (ERFA) keretén belül 2016-ban újtárra indítottunk egy új projektet azzal a céllal, hogy csúcstechnológiás berendezések vásárlása révén javítsuk termelési folyamatainkat. Ily módon igyekszünk fokozni vállalatunk versenyképességét, és biztosítani fenntartható jelenlétünket a hazai és a nemzetközi piacon.”

Diana Varganova, mérnök

Az Intelligent Security Systems Ltd. vállalat vezetője

“ A 2007–2013-as Vidékfejlesztési Program által nyújtott pénzügyi támogatásnak köszönhetően családommal levendulatermesztő vállalkozásba fogtunk a dobrudzsai régióban. Férjemmel, Stanimirral hét évvel ezelőtt határoztuk el, hogy a mezőgazdaságban fogjuk biztosítani megélhetésünket. Megszereztük az illóolaj tartalmú növények termesztéséhez szükséges ismereteket, és feltérképeztük a különböző lehetőségeket. A dobrudzsai régióban elhelyezkedő Pobeda falucskában teremtettük meg ültetvényünk alapjait. A projektnek köszönhetően néhány év leforgása alatt 112 hektárra

növeltük levendulaültetvényünk méretét. Részt vettünk számos, az Országos Mezőgazdasági Tanácsadó Szolgálat által rendezett szemináriumon, és több éve jelen vagyunk a bolgár levendula fesztiválon.

Életünk jelentős fordulatot vett. A támogatások révén ültetvényünk gazdasági értéke emelkedett, működését pedig teljesen piaci alapokra helyeztük. Aromanövény-ültetvényeink ma már kiterjednek a dobrichi és a várnai körzet közeli falvainak mezőgazdasági területeire. Kísérletezni kezdtünk más illóolaj tartalmú növényekkel is – zsályával és citromfűvel –, és 20 hektárnyi területen cickafarkot ültettünk. Az elmúlt két év során hektáronként 700–800 kilogramm levendulavirágot takarítottunk be – 1 kilogramm illóolaj lepárlásához 50–60 kilogramm virágra van szükség.

A megvalósított projektnek köszönhetően 2016-ban megszereztük az organikus gazdálkodók minősítést, 2018-tól pedig gazdaságunk használhatja majd a tiszta organikus termelés hivatalos jelzését. ”

Julia Penkova
Gazdálkodó

VELIKO TARNOVO: ÚJ KILÁTÁSOK A „CÁROK VÁROSÁBAN”

A középkor folyamán a második bolgár birodalom történelmi fővárosaként és a cárok városaként elhíresült, gazdag művészeti, festészeti, irodalmi és régészeti örökséggel rendelkező vidéki város, Veliko Tarnovo élete jelentős fordulatot vett az elmúlt évek során. Burgasz városával együtt 2013-ban szavazás útján elnyerte a Bulgária „Legélhetőbb városa” címet.

Évi 2 millió látogatóval az idegenforgalom jelentős részét képezi Veliko Tarnovo gazdaságának. 2007 óta az EU operatív programjainak keretén belül 26 projektet valósítottak meg, amelyek ugrásszerűen javították a városi környezet és egészségügyi infrastruktúra állapotát, valamint növelték az idegenforgalmat. Az olyan intézkedések, mint a rekreációs célú zöldterületek helyreállítása és rehabilitációja, valamint járdák, kerékpárutak, sportterületek és játszóterek építése hozzájárultak a város valamennyi lakója számára hozzáférhetőbb és élhetőbb városi környezet kialakításához.

Néhány, idegenforgalmi szempontokat szem előtt tartó projektnek köszönhetően a polgárok és a turisták egyaránt gyönyörködhetnek számos, nemrégiben felújított kulturális és történelmi örökségi helyszínben, például a Carevec erőd híres fény- és hangjátékának helyet adó panorámás teraszban.

Más projektek pedig – például a „Komplex Onkológiai Központ egészségügyi infrastruktúrájának helyreállítása és felújítása” – a város közegészségügyi szolgáltatásaira gyakoroltak közvetlen hatást. Az említett projekt javította a rák korai diagnosztizálását, és csúcstechnológiás eszközöket alkalmazó speciális orvosi kezelést biztosító, magasabb színvonalú ellátást tett lehetővé a Veliko Tarnovóban és agglomerációs körzetében élő több mint 250 000 ember számára. Nem csoda, hogy ezt a gazdag történelemmel, csodálatos épületekkel, átalakított infrastruktúrával és korszerű egészségügyi létesítményekkel ellátott vidéki kisvárost a legélhetőbb címmel tüntették ki.

^ A burgaszi Flóra Kiállítóközpont kívülről.

BURGASZ KÖZKINCCSÉ TESZI KULTURÁLIS ÖRÖKSÉGÉT

Burgasz, a Fekete-tenger partvidékének második, az egész országnak pedig a negyedik legnagyobb városa gyors fejlődésen és átalakuláson ment keresztül annak a több mint 37 projektnek köszönhetően, amely 2007 óta a kohéziós politika társfinanszírozásában, összesen közel 186 millió EUR értékben megvalósult.

A Regionális Fejlesztési Operatív Program (OPRD) keretében Burgasz öt különböző projekten keresztül vett részt a JESSICA elnevezésű kezdeményezésben. E projektek révén épült fel Burgasz Tengerparti Kertjében a „Flóra állandó kiállítóközpont”, multifunkcionális nagyteremmel, kávézóval és játszóházzal, amelynek révén bővültek a város szórakozási és kulturális lehetőségei.

A nagyvárosok gazdasági prosperitásának elengedhetetlen kelléke a korszerű és hatékony tömegközlekedés. Az „Integrált tömegközlekedés Burgaszban projekt” (OPRD 2007–2013) hatalmas változást hozott a város növekvő népességének életébe. Az új és környezetbarát buszpark, a gyors buszjáratok, az optimalizált útvonalhálózat, az új e-vonaljegy rendszer és Bulgária első közösségi kerékpárkölcsonzó rendszere csupán apró szeletei azon projekteknek, amelyek révén Burgasz 2012-ben és 2013-ban kiérdemelte a „Bulgária legélhetőbb városa” címet.

A kohéziós politika emellett jelentős kulturális örökséget érintő projekteket is támogatott a városban. A Burgasz közelében fekvő Szent Anasztázia-sziget kiemelkedő kulturális emlékműveinek többségét teljes körűen felújították és restaurálták. A szigeten található templom XIV. századi freskóit művészi igényességgel restaurálták, a szálláshelyeket pedig felújították, több mint 140 új munkahelyet hozva létre.

A város folyamatosan pozitív migrációs rátája és magas életminősége alapján Burgasz gazdasági, turisztikai és kulturális jövője több mint ígéretes irányt vett.

<http://www.burgas.bg/en/resors/euro>

AZ UMIS 2020

Az egyesített irányítási információs rendszer (United Management Information System, UMIS) nyilvánosan hozzáférhetővé teszi Bulgáriában az uniós alapok felhasználásához kapcsolódó adatokat annak érdekében, hogy javítsa az uniós beruházások átláthatóságát és irányítását.

Az UMIS 2020 nyomon követi és nyilvánossá teszi több beruházási program, egyebek mellett a környezetvédelmi, jó kormányzati, humánerőforrás-fejlesztési, innovációs és versenyképességi, regionális gazdaságfejlesztési, intelligens növekedést szolgáló tudományos és oktatási, illetve közlekedési infrastruktúrális programok adatait. A rendszer fő célja abban áll, hogy elektronikusan összegyűjtse és feldolgozza az operatív programok végrehajtására vonatkozó valamennyi adatot, kommunikációt folytasson az uniós intézményekkel, ugyanakkor garantálja a programok, eljárások, projektek és szerződések nyomon követhetőségét és felügyelje a teljesítményüket. Az UMIS teljes mértékben webalapú rendszer, felhasználóbarát tájékoztatást nyújt a lakosság, a projektgazdák, a kedvezményezettek, valamint az irányító, az ellenőrző és az igazoló hatóságok számára.